

SUNUŞ

Yazarlarımızın, hakemlerimizin, okurlarımızın katkılarıyla 6 sene aralıksız on beş sayı çıkarmış bulunmaktayız. On altıncı sayımızı da yine söz verdiğimiz tarihte okurları ile buluşturmanın haklı gururunu yaşıyoruz. *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks*'ün, 2014 yılının ikinci sayısında sanat tarihi, eğitim, Türk dili, edebiyat, tarih, coğrafya, sosyoloji alanlarına ait birbirinden değerli yirmi yazı yer almaktadır.

Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks'ün on altıncı sayısında şu çalışmalar yer almaktadır:

Ortaokulda öğrenim gören işitme engelli öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerinin Türkçe öğretim programında okuduğunu anlama amacının kritik kazanımları, cinsiyet ve sınıf düzeyi açısından değerlendirdiği çalışmayı Prof. Dr. Necati Demir ve Dr. Esra Nur Tiryaki birlikte kaleme almıştır. “*Ortaokulda Öğrenim Gören İşitme Engelli Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi*” başlıklı çalışma, yatılı-gündüzlü normal öğretim yapan Hatay Hürriyet İşitme Engelliler Ortaokulunda 5. sınıf (7 kişi), 6.sınıf (15 kişi), 7. sınıf (8 kişi) ve 8. sınıfa (7 kişi) devam eden toplam 40 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. İşitme engelli öğrencilerin sınıf düzeylerine göre okuduğunu anlama testi ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı; okuduğunu anlama puanları değerlendirildiğinde cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilen bulgular arasındadır.

Küreselleşme, otuz yılı aşkın bir süredir üzerinde tartışılan ve tartışılmaya da devam eden bir kavramdır. Küreselleşmenin ürün, hizmet, bilgi ve daha birçok alanda etkisi olduğu görülmektedir. Doç. Dr. Yaşar Kaya ve Doç. Dr. Mustafa Talas da küreselleşme kavramına ekonomik açıdan eğilmişlerdir. “*Küreselleşmenin Ekonomik Sonuçları*” başlıklı çalışmalarında öncelikle küreselleşme kavramını tartışmışlar, küreselleşmenin olumlu ve olumsuz yanlarını ortaya koymuşlar ve daha sonra küreselleşmenin dünya ekseninde ne tür sonuçlar doğurduğunu örnekleriyle okuyucuya sunmuşlardır. Çalışmada küreselleşme ile birlikte

ekonominin kurumsal bağlamda ve kurallar bakımından çok yönlü olarak dönüşüme uğradığı tespit edilmiştir.

Uluslararası göç, hem sosyolojik, siyasal demografik hem de ekonomik, psikolojik, kültürel etkileri olan bir durumdur. Son yıllarda Türkiye, uluslararası göçün yoğun yaşandığı ülkeler arasında zikredilebilir. Doç. Dr. Suat Kolukırık, “*Uluslararası Göç ve Türkiye: Yerel Uygulamalar ve Görünümler*” adıyla hazırladığı çalışmada, Isparta kenti örneklemini üzerinden Türkiye’nin uluslararası göç hareketlerindeki yerini ve sığınmacı haklarının yerel uygulamalarını ve görünümünü sosyolojik açıdan irdelemiştir. AB ülkelerinin göç politikaları, sığınmacı haklarının yerelleşmesi, sığınmacıların sosyo-ekonomik durumu gibi konular da çalışmada ele alınmıştır.

Bir sanat metninin çözümlemesinde üç ana başlık söz konusudur: biçim, içerik ve üslup. Asaf Halet Çelebi’nin “Sema-ı Mevlânâ” şiirinin biçimsel tahlilinin yapıldığı çalışmayı Doç. Dr. Mümtaz Sarıçiçek kaleme almıştır. “*Sema-ı Mevlânâ’nın Biçim Çözümlemesi*” adını taşıyan çalışmada, Sema-ı Mevlânâ şiirinin biçim çözümlemesi nazım biçimi, nazım birimi, mısra/dize başlıkları altında yapılmıştır.

1910-2000 yılları arasında kaleme alınan romanlardan hareketle, romana konu olan genç kızların davranışları, duyguları, beklentileri ve hayal kırıklıklarının romanlara nasıl yansıdığını Doç. Dr. Gıyasettin Aytaş, “*Türk Romanında Genç Kızlar*” başlıklı makalesinde okurlarına sunmuştur. Aytaş; Mehmet Rauf’un “Genç Kız Kalbi”, Mahmut Yesâri’nin “Ak Saçlı Bir Genç Kız”, Nezihe Muhittin Tepedelenligil’in “Ateş Böcekleri”, A. İhsan Taşyılı’nın “Bırakma Beni”, Haluk Cemal’in “Söyleyiniz Genç Kızlara”, Aka Gündüz’ün “Bir Kızın Masalı”, Kerime Nadir’in “Pervane”, Muazzez Tahsin Berkant’ın “Aşkla Oynanmaz”, Aysel Özak’ın “Genç Kız ve Ölüm”, Mehmet Zeren’in “Kurban”, Sevim Asımgil’in “Aşka Çıkış Yok” romanlarını çalışma grubu olarak belirlemiştir. İncelenen romanlarda yüz yıllık bir süreç içerisinde genç kızların beklentilerinde ve hayallerinde önemli bir değişimin olmadığı genel sonucuna ulaşılmıştır.

Değerler eğitimi, bireyin ailesinde ve yakın çevresinde başlayıp okul döneminde de devam eder. Bireyin “iyi” bir evlat, “iyi” bir kardeş, “iyi” bir torun, “iyi” bir öğrenci, “iyi” bir vatandaş vs. olması için sözlü ya da sözsüz (beden dili, gösterme, vs.) değerler aktarımı gerçekleştirilir. Okullarda değerler eğitimi sadece Türkçe ya da Hayat Bilgisi ya da Sosyal Bilgiler dersi kapsamında değil bütün dersleri kapsayıcı ve disiplinler arası gerçekleştirilmelidir. Bu anlamda dersleri yürüten öğretmenlere de büyük sorumluluklar düşmektedir. Dr. Taner Çifçi ve Prof. Dr. Ülkü Eser Ünal da değerler eğitimine yönelik Coğrafya öğretmenlerinin bakış açılarını belirlemeye çalışmışlardır. Çifçi ve Eser Ünal, “*Coğrafya Öğretmenlerinin Değer Eğitiminin Mevcut Durumu ile İlgili Görüş ve Düşünceleri*” başlığını

verdikleri makalelerinde Coğrafya dersi öğretim programında yer alan değerler eğitiminin mevcut durumu hakkında öğretmenlerin görüş ve düşüncelerini tespit etmişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye genelinden seçilen 380 Coğrafya öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma sonucunda Coğrafya Öğretimi Programı'nda değerler eğitimine mevcut durumdan daha fazla yer verilmesi gerektiği öne çıkan görüşler arasındadır.

Atasözleri, atalarımızın geçmişteki tecrübelerinin, gözlemlerinin birbiri ile harmanlanarak yoğrulması sonucu vücuda gelmiş yansımalarıdır. Kimi zaman bir durumu özetler (ala keçi her vakit püsküllü oğlak doğuramaz, akıllar gelin olmuş, herkes kendininkini beğenmiş), kimi zaman öğüt verir (Sakla samanı, gelir zamanı; Ağlar gözden, sahte sözden kendini sakın). Atasözleri, aynı zamanda iletişimde az sözle çok şey söylemenin yolunu açtığı gibi bu yolda az sözle birtakım değerleri de aktarmaktadır. *Alçak uçan yüce konar, yüce uçan (konan) alçak konar (uçar)* atasözü saygı, hoşgörü değerinin önemini ortaya koyan atasözlerinden sadece bir tanesidir. Yrd. Doç. Dr. Ömer Faruk Sönmez, "*Atasözlerinin Sosyal Bilgiler Programındaki Değerler Açısından İncelenmesi*" başlıklı makalesinde Ö. A. Aksoy'un (1998) Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü I-II, Ü. Eren'nin (2003) Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, M. Yurtbaşı'nın (2012) Sınıflandırılmış Atasözleri Sözlüğü'nde yer alan atasözlerini Sosyal Bilgiler Programı (2005)'ndeki değerlere göre analiz edip sınıflandırmıştır. Çalışmanın sonucunda 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda dördüncü sınıftan yedinci sınıfa kadar devam eden sekiz öğrenme alanını ve 20 değeri kapsayan toplam 516 atasözüne ulaşılmıştır.

Oğuz grubu Türk lehçelerinde, Türkmen Türkçesi dışında, birincil uzun ünlülerin normal süreli karşılıklarına dönüşerek kısaldığı yaygın bir kanaattir. Ancak, son dönemlerde yapılan çalışmalar, Türkmençe dışındaki Oğuz grubu Türk lehçelerinde, -Türkmen Türkçesi kadar sistemli olmasa da- birincil uzun ünlülerin korunduğunu veya bazı seslik izler bırakarak kısaldığını göstermiştir. Yrd. Doç. Dr. Fatih Özek, "*Kemaliye ve Yöresi Ağızlarında Birincil Uzun Ünlüler*" başlığını taşıyan çalışmasında 43 kelimedede birincil uzun ünlü tespit etmiştir. Bu tespit Türkiye Türkçesi ağızlarında birincil uzun ünlülerin varlığını ortaya koyması açısından dikkat çekicidir.

Osmanlı Devleti'nin İtalyan Kent Devletleri ile özellikle Venedik ve Cenevizlilerle olan ticari ve ekonomik ilişkilerini konu edinen pek çok bilimsel araştırma bulunmasına rağmen Osmanlı Beyliği ile Latin Devletleri (özellikle İtalyan Kent Devletleri) arasındaki ilişkilerin inceleyen özellikle de sanata yansımalarını konu alan sanat tarihi ile ilgili çalışmalar yok denecek kadar azdır. Bu eksikliği gidermek adına "*Erken Dönem Osmanlı Sanatında Latin Etkileri*" başlıklı inceleme Yrd. Doç. Dr. Aslı Sağıroğlu Arslan tarafından yapılmıştır. Osmanlı Beyliği ile İtalyan Devletleri

arasındaki politik, sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkilerin sanata olan etkileri örneklerle ortaya konmuştur. Milas Firuz Bey Zaviyesi, Bursa Hüdavendigâr Zaviyesi, Bursa'da Irgandı Köprüsü Mimarisi ve Süslemesi Sağıroğlu Arslan'ın Latin etkilerini değerlendirdiği eserlerden bazılarıdır.

Günümüzde olduğu gibi geçmişte de bazı kentler bulunduğu coğrafyadan, sahip olduğu bitki örtüsünden vs. kaynaklı olarak diğer kentlerden daha avantajlı konumda olup ön plana çıkmaktadır. Ayrıca bu kentler sosyal hayatın ve ekonominin de canlı olduğu yerler olmuştur. Şimdi ören hâlinde olsa da Berde kenti de Orta Çağ'da yukarıda bahsini ettiğimiz kentler arasında yer almaktaydı. Yrd. Doç. Dr. Mehmet Özmenli, hazırlamış olduğu makalesinde Berde kentinin Orta Çağ'daki coğrafi konumunu; kentte gerçekleşen siyasi, kültürel faaliyetleri; kentin ekonomik durumu literatüre dayalı olarak ortaya koymuştur. Özmenli'nin "*Orta Çağ'da Bir Uygarlık Kenti Berde (Berza'a)*" başlığını taşıyan çalışması alanına önemli bir katkı sağlayacak niteliktedir.

Halk hekimliği, modern tıbbın temeli sayılabilir. Zira insanoğlu sağlığını korumak, hastalıklarından kurtulmak için çeşitli uygulamalar yapmıştır. Bu uygulamalarda ise deneme yanılma yöntemini kullanmış, doğanın iyi bir gözlemcisi olmuştur. Çevresinde bulduğu, gördüğü bitkiyi, nesneyi derdine derman olarak kullanmıştır. Başarılı sonuçlara ulaştığı uygulamalarını yeni nesillere sözlü ya da yazılı olarak bırakmıştır. Halk hekimliğinde macunlar, bitkiler, şerbetler, muskalar, karışımlar tedavi amacıyla kullanılanlar arasındadır. Yrd. Doç. Dr. Feyza Tokat, hazırlamış olduğu makalesinde alışılmışın dışında olarak halk hekimliğinde tedavi amacıyla taş ve cevherlerin nasıl kullanıldığına dair bilgiler sunmuştur. "*Taş ve Cevherlerin Türkçe Tıp Yazmalarında Tedavi Amacıyla Kullanılma Şekilleri*" başlığını taşıyan çalışmada, XV.-XVII. yüzyıllar arasında yazılmış telif, tercüme veya derleme Türkçe tıp yazmalarında geçen değersiz, yarı değerli, değerli taşlarla ilgili doğal ve dinsel-büyüsel halk hekimliği uygulamaları ile ilgili örnekler verilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Murat Tanrıkulu, "*Johann Samuel Heinrich Kiepert'in Osmanlı Haritalarının Bir Değerlendirmesi*" adlı makalesinde haritalar için "...geçmişten günümüze, günümüzde ve günümüzden geleceğe uzanan güçlü bir iletişim aracıdır. Bu nedenle devletler ve uluslar için adeta bir tapu senedi hüviyetindedir." diyerek haritaların ne denli önemli olduğunu vurgulamıştır. Tanrıkulu, coğrafyacı ve kartograf Johann Samuel Heinrich Kiepert'in çizdiği Osmanlı haritalarını da bu bakış açısıyla değerlendirmiştir. Ancak Johann Samuel Heinrich Kiepert'in çizdiği haritaların dönemin gerçeklerini yansıtmadığı, Kiepert'in Osmanlı haritalarını çizerken Batı (Birleşik Krallık ve Fransa)'nın gizli emellerine hizmet ettiğini yapılan bu çalışmada ortaya konmuştur.

“*Tarih Öğretmeni Adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Öğretimine Yönelik Görüşleri*” adlı çalışma; Yrd. Doç. Dr. Bülent Akbaba, Yrd. Doç. Dr. Bahattin Demirtaş, Arş. Gör. Dr. Togay Seçkin Birbudak, ve Yrd. Doç. Dr. Bahadır Kılcan’ın ortaklığında ortaya konmuştur. Gazi Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi ve Dicle Üniversitesinde öğrenim gören 418 tarih öğretmeni adayının Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi öğretimine yönelik görüşleri alınmıştır. Çalışma grubundaki tarih öğretmeni adaylarının %82,3’ü Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi konularına orta ve üst düzeyde ilgi duyduğu; tarih öğretmeni adaylarının % 6,9’unun Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi ile ilgili hiç kitap okumadığı % 32,8’inin ise 1-5 aralığında kitap okuduğu; tarih öğretmen adaylarının %79,2’sinin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin yükseköğretim düzeyinde okutulmasının devam etmesini istediği tespit edilen bulgular arasındadır.

Divan, Rahatü’l-Ervâh ve Mihr ü Mâh eserlerinin sahibi olan Zarîfi, üzerine yapılan çalışmalar son derece sınırlıdır. Yrd. Doç. Dr. Ahmet İçli, “*Zarîfi’nin Mihr ü Mâh’inin Nüshalarının Tanıtımı ve Nüshalar Üzerinde Bazı Değerlendirmeler*” başlığı altında Zarîfi’nin Mihr ü Mâh adlı eserini incelemiştir. İçli, hazırlamış olduğu çalışmasında Mihr ü Mâh’in yazma nüshalarının yanı sıra Mihr ü Mâh’in yazılma sebebini, yazılma tarihini, nazım şekli/birimini, veznini de ortaya koymuştur. İçli’nin Zarîfi’nin Mihr ü Mâh’ına ait tespit ettiği yazma nüshalar ise şunlardır: Vatikan (İtalya) Nüshası, Leiden Nüshası (L), Almanya/Berlin Nüshası (B), İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Nüshası (Ü), Seyfettin Özege Nüshası (Ö).

Mustafa Ayaz, çağdaş Türk sanatının önde gelen isimlerinden biridir. Sanatçı, gerek eserlerinin sanatseverlerle buluşması gerekse sanatseverleri birbirleriyle buluşturmak için Ankara’da, “Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi” adı altında, tamamen kendi olanakları ve birikimlerini kullanarak bir müze yaptırmıştır. Öğr. Gör. Dr. Kemal Hakan Tekin, “*Mustafa Ayaz ve Müzesi*” adlı makalesinde hem bu müzeyi tanıtmış hem de Mustafa Ayaz’ın hayatı, sanatı, sanatçı kişiliği hakkında bilgiler vermiştir.

Demokrasi, okullarda ilk sınıflardan itibaren öğrencilere öğretilen/aktarılan konular arasındadır. Öğrencilerde demokratik tutum geliştirebilmek için öğretmenlerin öncelikle demokratik tutuma sahip olması beklenir. Bu nazardan hareketle, “*How Can We Get the Information About Democracy? The Example of Social Studies Prospective Teachers*” başlıklı çalışmada, Yrd. Doç. Dr. Deniz Tonga tarafından Sosyal Bilgiler öğretmeni adaylarının demokrasi hakkında sahip oldukları bilgiler tespit edilmeye çalışılmıştır. 192 Sosyal Bilgiler öğretmeni adayının açık uçlu anket sorularına verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular arasında katılımcıların yaklaşık % 90’ının demokrasi konusunda herhangi bir bilimsel yayın veya kitap okumamış olması en dikkat çekici olanıdır.

Türklerin yurt dışına işçi olarak gönderildiği ülkeler arasında Belçika da yer almaktadır. 1960'larda başlayan işçi göçü ile Belçika'daki Türk nüfusu günden güne artmıştır. Günümüzde yaklaşık 200 000 Türk'ün Belçika'da yaşadığı tahmin edilmektedir. Brüksel (Schaerbeek ve Saint-Josse-ten-Noode Belediyeler), Antwerp, Gent, Genk, Liège ve Charleroi Türklerin yoğun olduğu bölgelerdir. Bir arada yaşam (özellikle gurbette) Türklerin vaz geçilmezidir. Yrd. Doç. Dr. Filiz Göktuna Yaylacı, "*Simultaneous Lives: Daily Life Practices of Turks in Belgium As Migrant*" başlığı altında, Türklerin Belçika'da günlük yaşamlarında ne tür uygulamalarda bulduklarını belirlemeye çalışmıştır. Yiyecek maddelerinin satın alınmasında helal ve haram noktasında katılımcıların Türk marketleri tercih ettikleri, buna karşın temizlik ürünü, giyim gibi diğer ürünlerde Belçika marketlerini/mağazalarını tercih ettikleri; yaşlı kuşağın restoran tercihleri (helal yemek açısından) de Türk restoranları yönünde iken genç kuşağın bu konuda damak tadını ön plana aldığı, Türk restoranında ısrarcı olmadığı gibi günlük yaşama dair ilgi çekici bulgulara ulaşılmıştır.

37 evin süslemeleri açısından incelendiği "*Akçakoca Evlerinde Süsleme*" başlıklı çalışma, Arş. Gör. Funda Naldan tarafından hazırlanmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda ulaşılan bulgulardan bazıları şunlardır: 37 evin 36'sında ahşap 2'sinde alçı malzeme kullanıldığı; 22'sinde oyma, 3'ünde delme, 3'ünde kafes ve çitakari tekniklerinin kullanıldığı; 32 evde 62'si geometrik, 2 evde 2'si bitkisel, 7 evde 7'si nesneli ve 20 evde 24'ü mimari formlu süslemenin mevcut olduğu.

Al elmanın dördünü/Sev yiğidin merdini/Seviyorsan güzel sev/Çekme çirkin derdini mânisinde olduğu gibi mâniler toplumsal bakış açısını, değer ölçüsünü, eğlence anlayışını ... anlatan halk edebiyatı ürünleridir. Prof. Dr. Necati Demir tarafından bu ürünlerin bir araya getirildiği "Türk Manileri" eserinin çalışma alanı olarak belirlendiği "*Türk Mânilerinde Güzel, Güzellik Anlayışı ve Güzellik Unsurları*" başlığını taşıyan makaleyi Uzman Öğretmen Bülent Kahraman Çolakoğlu kaleme almıştır. Çolakoğlu, incelediği 4068 maniden hareketle Türk milletinin güzel ve güzellik anlayışını ortaya koymaya, güzele/sevgiliye ait güzellik unsurlarını belirlemeye çalışmıştır.

"*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Temel Seviyedeki İranlı Öğrencilerin Yazma Problemleri*" başlıklı yazı Türkçe Okutmanı Emrah Boylu tarafından kaleme alınmıştır. Araştırmanın amacı, İran'da Tahran Yunus Emre Türk Kültür Merkezinde Türkçe öğrenen temel seviyedeki öğrencilerin yazma becerisini edinim sürecinde karşılaştıkları zorlukları, yaptıkları temel yanlışlıkları belirlemek ve yapılan bu yanlışlıkların çözümlerine yönelik öneriler sunmaktır. Bu amaç doğrultusunda Yunus Emre Türk Kültür Merkezinde Türkçe öğrenen toplam 120 öğrencinin yazılı anlatımları incelenmiş, dikkat çekici bulgulara ulaşılmıştır.

Necati Demir
Sunuş

Geride bıraktığımız on beş sayı, ileriye götüreceğimiz sayılarımız için bize heyecan ve şevk vermeye devam ediyor. Yine, bize 6 yıl aralıksız yayın yapma gücünü veren okurlarımıza, araştırmalarıyla katkıda bulunan yazarlarımıza, engin bilgi ve tecrübeleriyle bilimsel destek sunan hakemlerimize, emeklerini esirgemeyen editörlerimize, genel koordinatörümüze teşekkürlerimi sunuyorum.

15 Aralık 2014'te 17. sayımızda siz değerli okurlarımızla, bilim ve Türk dünyası ile buluşmak dileğiyle...

Prof. Dr. Necati DEMİR
Editor in Chief